

Az előadásom címe: VADKERT FELÖL FÉLÚTON
(Péli Zoltán Gábor)

A képen az 1934-ben a föld alól előkerülő „esztergomi első templom” falfestésének évezredes megmaradt darabja látható. Ami nem más, mint egy Életfa előtt lépő oroszlán. Eredetileg hét ILYEN egymással szembenéző oroszlánpár adta a Géza fejedelem által építtetett palotaegyüttes mára már helyreállított várkápolnájának kifestését. Jelenleg gyakorlatilag az egyetlen vagyok, aki komolyan foglalkozik eme falfestésdarab TARTALMI ÖRÖKSÉGÉVEL. Amire most figyelniük kell, az az aranylós testű oroszlán mögött elhelyezkedő életfa ábrázolása. Látható hogy az oroszlán teste alatt, a lábai közt a növényi tő egy közös pontból többfelé szakad, s jellemző szára 19,4°-os töréssel elhajolva folytatja útját az oroszlán mögött és fölött. DE MI KÖZE LEHET ENNEK VADKERTHEZ ?

A választ közvetlen nem itt kapjuk meg, hanem egy olyan helyen, ami fizikailag közelebb helyezkedik el az ősi Vadkerthez, mint Esztergom, s ez nem más, mint Soltszentimre települése.

A Vendégváros sorozat Látnivalók Bács-Kiskun megyében című könyvben a következőket olvashattam el a Soltsszentimrét ismertető lap 'szélmegjegyzeteként':

„Soltsszentimre határában van a Bárómajor, ahol érdemes megnézni az.. erődített pusztatemplom maradványát, a Csonkatornyot. A legenda szerint a ma látható szépen helyreállított templomot maga Szent István király építette Imre fia emlékére. A páratlan nevezetességhez a települést elhagyva tanyák és szőlők között kanyargó, kb. 4 kilométeres úton érkezünk.”

Kellemes érzéssel töltődtem fel eme érdekességet megismerve. Egyrészt eme légvonalban mindössze 20 kilométeres távolságban elhelyezkedő történelmi emlék egyáltalán nem volt számomra ismerős, úgy mint valószínű, hogy a soltvadkertiek többsége még csak nem is hallott róla. Másrészt furcsának találtam ekkor, hogy István király Imrének épített volna templomot, mert miért tette volna? Milyen nyomós oka lett volna rá? A királyok nem építenek passzióból a fiaiknak templomot! Azt azonban tapasztalatból tudtam, hogy a régi történeteknek a magvát kell megkeresni, és megérteni. A lecsupaszított mag pedig nem más, minthogy SZENT IMRÉVEL valamilyen módon kapcsolatos az ezerévesnek tartott templom, amely a valamikori SZENT-IMRE nevezetű településen található meg. Felettébb érdekes eme összefüggés! Úgy éreztem, hogy másnap mindenféleképp ott kell lennem.

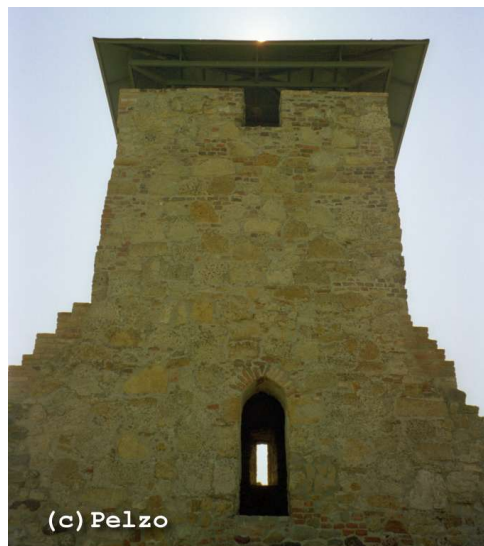
Megérkezve és képét először meglátva a TEMPLOM vaskos megjelenése és piciny lőrészerű KÜLSŐ ablakai azt mutatták, hogy a „romanika” stílusában készült, azaz Árpád-kori s nyugodtan lehet így AKÁR EZER ÉVES IS! A kimagasló torony belsejének alsó szintjét egy ismertető tábla szerepel a „Csonka-torony Alapítvány” segedelmével elhelyezve, melyet most kivonatossan idézek:

„CSONKA-TORONY

Soltsszentimre

Műemlék, pusztatemplom. Árpád-kori templom-rom. Pontos építési ideje nem ismert... A templom orientált tehát nyugat-keleti elhelyezkedésű. A torony a nyugati oldalon helyezkedik el, 9m magas. Falai vastagok, a toronyablakok befelé tágulnak, rézsűsek. A szentély szögletes záródású egy nyolcszög három oldalából képezve... Az első írás a templomról 1880-ban a Pesti Hírlapban jelent meg Blaskovics Sándor tollából. 1961-ben végeztek először állagmegóvási munkákat, majd 2000-ben a Millenium évében újabb felújítás történt. A fal védelmét szolgálja a toronyra került fém tető..”

Az ismertető tábla írásából azonban még aznap valamit nem fogadtam el: A TEMPLOM NEM KELET-NYUGATI TÁJOLÁSÚ!

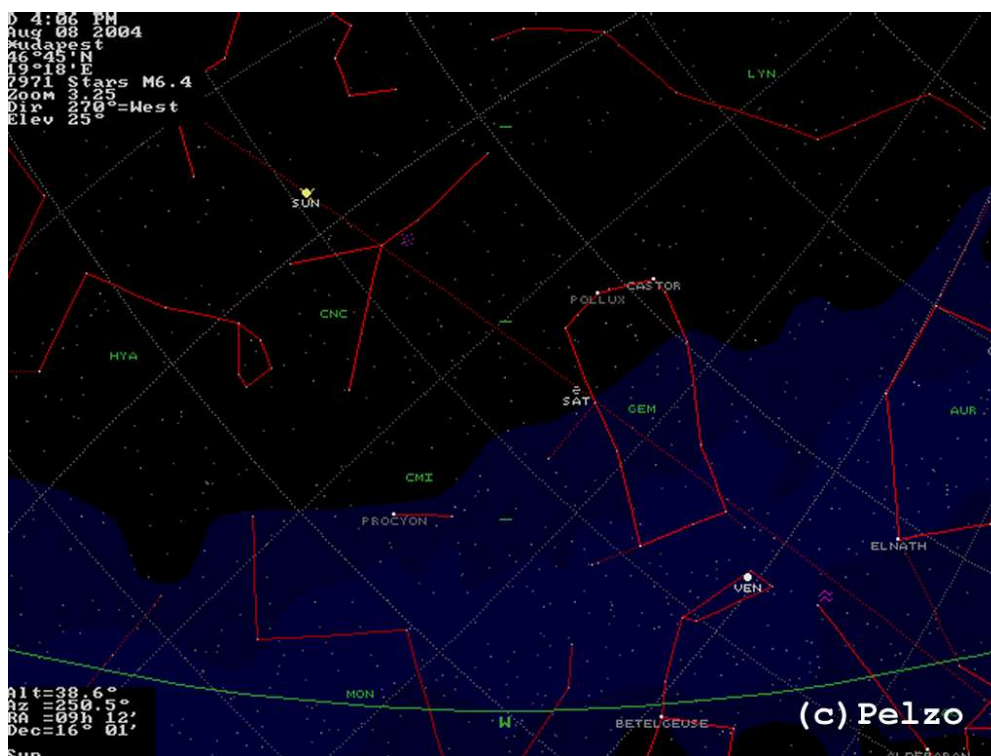

Tulajdonképpen még aznap úgy éreztem, hogy ismételten vissza kell térnem ide. S pont amikor visszatértem, akkor a Nap már továbbfolytatta lefelé tartó útját, s néhány perc múlva a „nyugati” torony előtt helyezkedett el a nyugvásra felkészülő Nap, de még mindig MAGASAN volt! A torony egyszerre vetett árnyékot és fényt testének jobb és baloldalára. Súrolódott a fény a templom

hosszanti tengelyével, a FÉNY IRÁNYA pontosan megegyezett ekkor a templom „tájolásának” irányával. Az órára néztem: 4 óra múlt néhány perccel ezen az augusztus nyolcadikai napon.

A súrolódó fény hatására, rögtön a templom belsejében vizsgálodtam. A szentély előterében álltam, s a Nap iránya, a torony iránya felé néztem. (Ez látható most a képen.) S megláttam, amit meg kellett látnom akkor, ott. A torony templombelső oldalán egy szokatlanul nagy ablaknyílás tátongott; de ami még meglepőbb ennek a térnek a közepén egy kisebb ablaknyílás volt látható ! A kisebbik ablak pediglen a torony külső felén helyezkedett el. Az irány érdekes volt, hiszen közvetlen ki lehetett látni innen az égboltra. A Nap ekkor MAGASAN JÁRT, közvetlen napfényt a kettős ablakon keresztül beereszteni nem tudott. S valóban a fényképen is láthatóan a Nap a mai bádogtetőn csillant meg. De a nyár utolsó havának lévén tudható volt az is, hogy napról-napra a NAP útja itt egyre ALACSONYABBAN fog járni ! Mígnem elérkezik az a nap, amikor a kettős ablakon keresztüljutva A NAPFÉNY KÖZVETLEN a templom legszentebb helyére, a szentélybe vetülhet ! Míg tehát korábban a Nap nyugvásának idején napról-napra egy SÖTÉT templombelső fogadhatta a kicsiny ablakok miatt a hajdan kor emberét, úgy elérkezvén egy bizonyos nap idejéhez, HIRTELEN MEGJELNHETETT A FÉNY ! A TEMPLOM EGY BIZONYOS DÁTUMNAPOT JELŐL KI !

Melyik lehet az a nap, amelyiket a szentimrei ősi templom megmaradt kövei kijelölnek a naptárban ? Kézenfekvő volt a válasz. A templom Szent Imre nevét viseli, s az a föld is amelyen elhelyezkedik szintén a Szentimre nevet hordozza, Szent Imre életének kell hát megadnia a választ. Mit tudunk hát róla ?

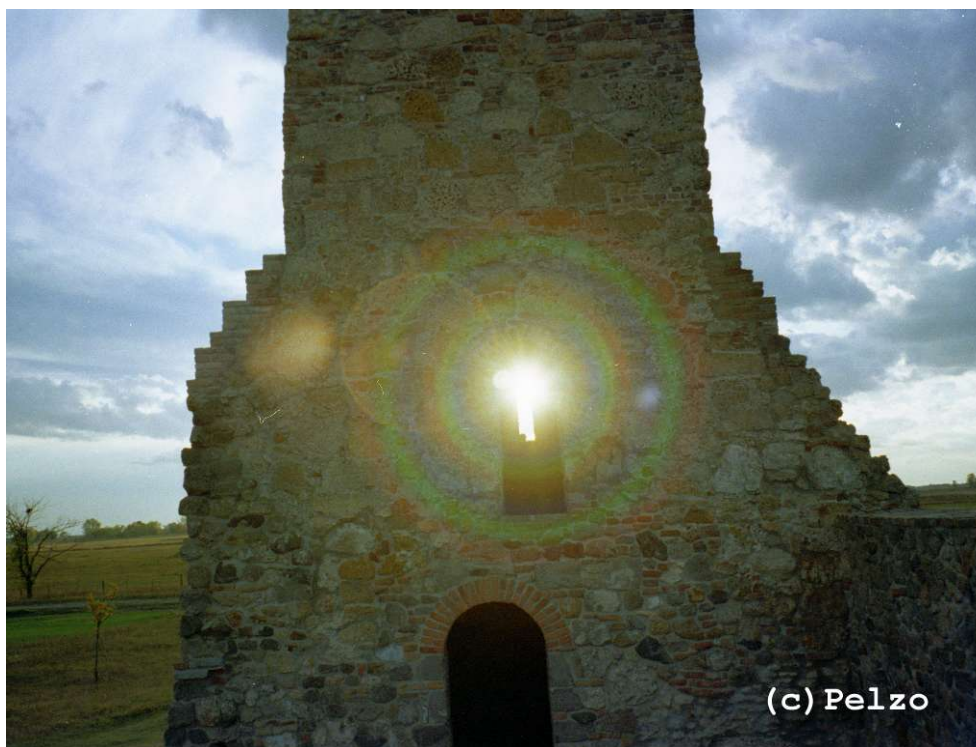

Imre herceg az első királyunk, István fia volt, s 1031 szeptember 2.-án halt meg, méghozzá a krónikáink szerint „hirtelen halállal”, MÉG MIELŐTT István még életében királlyá koronáztathatta volna meg ! S kivétel nélkül minden forrásunk csak ezt az egyetlen napot jelöli és jegyzi meg Imre herceg ÉLETÉVEL kapcsolatban. Nincs kétség ! Biztos voltam benne, ezt a MEGHATÁROZÓ napot jelöli a nevét viselő templom. Ekkor szökik be legegyszerűbben a Fény ? Mivel még majdnem egy hónapnyi idő volt ennek eldöntéséhez, 'lázasan' kapcsoltam be számítógépet, s elindítottam rajta azt planetáriumprogramot, amelyet csillagnéző alkotóközösség is előszeretettel használ. Leginkább arra voltam kíváncsi, hogy a Nap a közel egy hónap elteltével arányait tekintve a magasságából fog-e majd annyit veszíteni, hogy a 'tető magasságából' az 'elképzelte ablak' helyére kerüljön.

Megnéztem, s elképzeltető !

De közben egy egészen más dologra lettem figyelmes ! Mivel pontosan modelleznem kellett a dolgokat, ezért a kiszámított földrajzi koordináták mellé egy időpillanatot is kellett 'írnom' a csillagkép kiszámítása végett. Természetesen azt az időpillanatot vettem, amikor a Nap pontosan a Torony - és a templom hosszanti síkjának – irányában vetette sugarait. Ez a nyári időszámítás szerint a négy óra után néhány perccel lévő időpont viszont megadta a planetáriumprogramban a Nap akkori elhelyezkedését. A leendő 'magasságváltozást' (szeptember második függvényében) a Nap figyelembevételével kellett vennem, ezért a kijelölő egérkurzort föléje húztam, ami kijelölte az égi koordinátáit. Méghozzá A NAP AZIMUTJA - azaz égi irányának horizontális elhelyezkedése - a Nyugati iránytól $19,4^\circ$ volt ! Mivel ebben az időpillanatban a Nap sugarai pont a templom hosszanti tengelyével megegyeztek, ezért rögtön megvolt az a korábbi kérdéses szög, amellyel a tájolásban a templomépítők a Nyugati iránytól eltértek.

Már nemcsak a szentimrei templom tájolását tudtam hihetetlenül pontosan megállapítani e 'véletlen' folytán, hanem mindemellett nagyon, de nagyon ismerős volt ez a fokmérték ! AZ ESZTERGOMI ÉLETFA DÖLÉSSZÖGE PONTOSAN UGYANENNYI ! Köze-e lehet az ősi szentimrei templomnak az ősi esztergomi falfestéshez ?

(c) Pelzo

Szeptember 2.-át vártam már a valóságban is. S valóban az ifjú herceg halálának CSILLAGÁSZATI NAPJÁN süt be először a Nap a toronyablak-kettős irányából a templomhajó-testbe. Előtte lévő napon nem ! S ez a bevilágító Napfény először csak egy vékony fénysugár, de napról-napra előrehaladva FELERŐSÖDIK, míg 'az egész Nap köre' adja majd a csodálatos látványt. (Ez az erősebb fénybevetülés látható már a képen.) S mindez a felerősödés analógiát mutat avval, amit Szent Imre életútjának legendája is takar. Mivel csak halálának harmincadik napján, vált végleg érzékelhetővé Imre herceg személyisége, lelkületének életútja. S ez olvasható az 1110 körüli időkből származó Szent Imre herceg legendájában:

„...HALÁLÁNAK HARMINCADIK NAPJÁN az erények oly nagy jeleivel tündökölt, hogy azoknak akik a királyi városban tartózkodtak, ahol szent testét eltemették, EZ NEM A BÁNAT ÉS A GYÁSZ, HANEM AZ ÖRÖM NAPJA VOLT. ÉS EKKOR MÁR ATYJÁT SEM A FIA HALÁLA FELETTI BÁNAT AGGASZTOTTA, HANEM ÖRÖM ÁRASZTOTTA EL EGÉSZEN AZ ÖRÖK ÉLET KORONÁJA MIATT, AMIT FIA KÉTSÉGTELENÜL MEGKAPOTT.”

(c) Pelzo

Mindennapi ismeretekkel rendelkezem az esztergomi 'életfa előtt lépő oroszlános' falfestést illetően. S akaratlanul is párhuzamot láttam benne. A Szentimre templom tengelyének nyugattól vett elhajló iránya $19,4^\circ$. S miért használták a templomépítők pont ezt az irányt a herceg halála-időpontjának jelölésére? Használhattak volna más tengelyirányt is, s ekkor az ablakok magasságának és nagyságának változtatásával hasonló fényüzenet-eredményt lehetett volna elérni. De nem tették! Miért ilyen pontos a templom tájolása? S miért egyezik meg ez a érték PONTOSAN az esztergomi Életfa elhajlásának szögével? Milyen további titka van ennek?

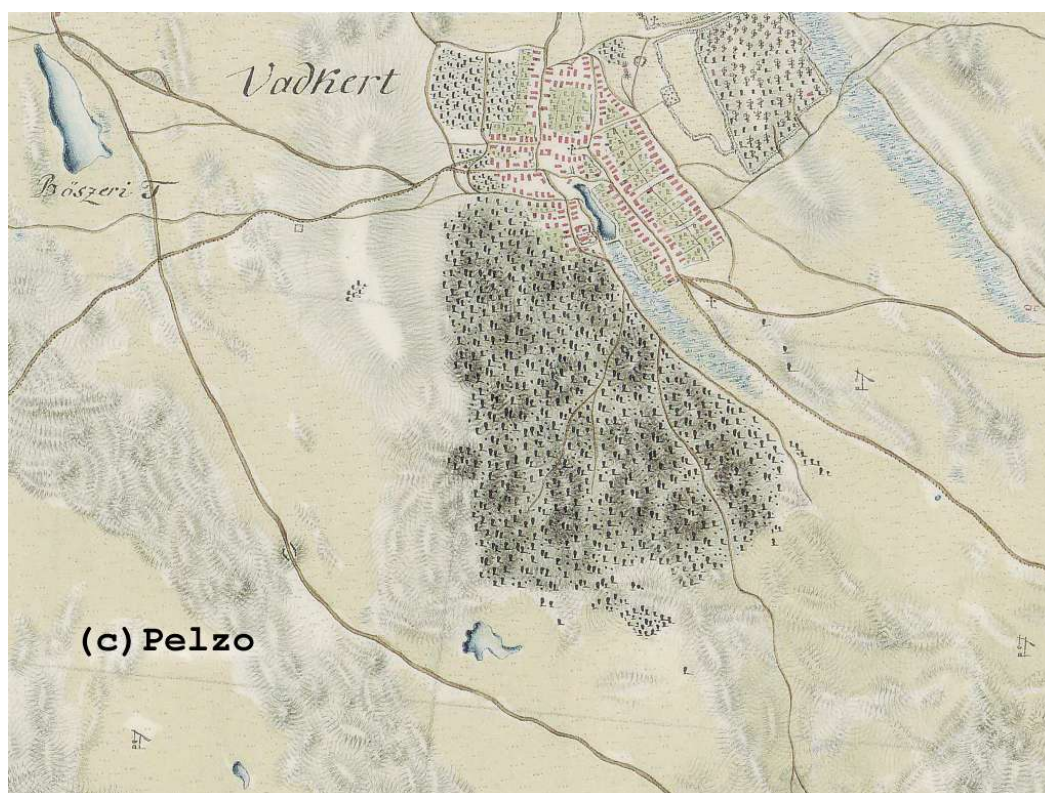
Ráeszméltem, hogy míg amit az esztergomi templom esetében egy FALFESTÉSRE vittek, UGYANAZ látható a szentimrei templom esetén a FALAKBA kódolva! A falak, s az épület jellemző tulajdonságai adják meg azt, és őrzik azt, amit ma is láthatunk Szent Imre halálának időpillanatában. A $19,4^\circ$ -ú templomtengely mentén átszűrődik a FÉNY, s az ÖRÖK ÉLET hitéről regél. Az esztergomi ábrázolásvilágban egy ARANYLÓ testű, fénylő testű oroszlán társaságában található a $19,4^\circ$ tengelyferdülésű ÉLETFA. Az Életfa a jelképiség világában az örök élet hordozója, az arany viszont a Nap fényének megtestesítője! A szentimrei átszűrődő fény kapcsán, ha le kellene rajzolnunk mindent ami fontos, akkor a jelképiség nyelvén MAGÁT az esztergomi életfás-oroszlános ábrát is megalkothatnánk! S ha még azt is figyelembe vennénk, hogy az oroszlán, mint uralkodói jelkép ismeretes, akkor már talán könnyebben láthatnánk benne Imre herceget, a királyi sarját is.

S újból feltehetjük a kérdést: „De mi köze lehet ennek Vadkerthez?” Tulajdonképpen igen sok.

Eszembe jutott a pusztatemplom mellett állva, az előtte elhelyezkedő út, amely földút minden valószínűséggel az építménnyel egyidős korszak maradványa, hiszen más út nem visz el a templom mellett. Az egyik iránya hozzávetőlegesen északnak, a másik délnek fut. Pontosabban mivel ez az út merőleges a templom tengelyére, ezért gyakorlatilag $19,4^\circ$ -kal hajlik el (balra azaz) Keletre. Az út 'északi iránya' mintha a királyi orszáközpontba vezetne innen. A 'déli út' pedig Vadkert irányába húz. Vadkert az Árpád-házi királyok vadászhelye volt a nép nyelvén élő hagyomány szerint, s tudvalevő hogy az Árpád-házi Imre herceg EGY VADÁSZAT SORÁN SEBESÜL MEG, s súlyos sérüléseibe - szörnyűséges módon, sokat szenvedve még aznap - belehal. Történhetett-e Vadkerten a

vadászat, s történhetett-e Szentimrén a halálának helye ? Hiszen Vadkert nincs messze ide, s egy megsebesülő királyi utódot itt kellett elvinni, ha az ország szívébe akarják visszajuttatni. Nemsokára egyre inkább elfogadhatóvá vált az az elgondolás, hogy ITT, ennek a szentimrei templomnak a közvetlen szomszédságában történhetett az utolsó lélegzétvétele az ifjú hercegnek.

Tulajdonképpen az esztergomi életfás oroszlánábrázolásban Szent Imre herceg egész ÉLETÚTJA IS LÁTHATÓ. Az oroszlán tulajdonképpen nem más, mint egy VAD, s mindezt egy mindent átszövő növényi dzsungel, azaz KERT öleli körbe. Összeolvasva: VAD-KERT. Az oroszlán lábai közt található indaelágazások pontosan megegyeznek az ősi Vadkertet övező utak egy pontban metsződő elágazásaival. Mindezek a kövesutak korábban ma is léteznek, csupán egy került közülük feledésbe: az, ami fölfelé, azaz északnak megy. S ez nem más, mint a Vadkertet, a Büdös-tó irányában elhagyó úgynevezett: Rác-út. Ami nevét onnan kapta, hogy valaha ez volt az ország központjából, az ország szívéből a déli vidék irányába, a Rácz-országba vezető út. Dr. Nagy-Pál István tanító a helytörténeti munkájában megemlíti, hogy ez a Rác-út Vadkert területén áthaladva 13 ÖL SZÉLESSÉGŰ VOLT ! Figyelembe véve, hogy az ÖL mértéke a kinyújtott két karunk legtávolabbi pontjával, azaz hivatalosan 1,89 méterrel egyezik meg, így ez az út hihetetlenül széles volt. Tulajdonképpen a legszélesebb, amely Vadkertet átszelte ! S ezt az utat végigjárva pontosan a Szent Imre emlékezetére épült templom előtt haladunk el.

Érdekesség gyanánt bárki megteheti, hogy eme ÉLETFA-ÚT dőlésszögével, azaz $19,4^\circ$ -os szöggel az esztergomi várhegy irányából (ahol ez a falfestés megtalálható) egy egyenest húzzon a mai térképeinken. S ekkor azt fogja tapasztalni, hogy ez az út Soltvadkertet a SZARVASKÚT nevezetű részen fogja metszeni. S nagyon érdekes, hogy az 1910-ben megjelent Borovszky Samu által szerkesztett Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegye Monográfiája szerint az Árpád-házi vadászatot Vadkertere, azon belül pedig Szarvaskútra helyezi.

Szarvaskút Vadkert azon része, amely az 1783-as I. katonai felmérés – ide vonatkozó térképszelvényének - „Nagy erdeje” 'alatt' helyezkedik el. Ez a valaha érintetlen s vaskos fákat tartalmazó tölgyfaerdő helyének egy részét ma a Nagyerdő-dülő hordozza. (S további érdekesség, hogy ez a Nagyerdő ezen a régi térképen is láthatóan egészen a mai Katolikus templomig, illetve északon a mai Dózsa György utcáig húzódott.) A természeti táj valaha különleges volt itt. Az ősi

Vadkert területének közepén, egy természet által megalkotott erdő, határában és további környezetében tavak és nádasok („Városi-tó”-Bánomkert, Hosszúvíz, Varnyúrét, Büdös-tó [ez utóbbi egy másik térképszelvényen látható]); valamint mindezeket egy mezőség öleli körbe. Valóban, ha valaki ebben a valamikori érintetlen természeti környezetben akart VADÁSZNI, akkor itt igen kis távolságon belül mindent megtalálhatott, itt volt egy helyen az erdő-, a mező-, és vízi-vadvilág.

Az ősi Vadkert a központi törzs, a fejedelem törzsének legdélebbi részén helyezkedett el (a legközelebb a 'Naphoz'), s ezt a területi beosztását még a XV. században is oly módon hordozta, hogy Fejér vármegye Solti székéhez tartozott. (Solt-Szentimre szint úgy.)

Szent Imre herceg itteni élettörténetét még nagyapáink apjai még minden valószínűség szerint ismerték, mivel szinte majd kivétel nélkül A KÖRNYÉKBELI TEMPLOMOK FELSZENTELESE SZENT IMRE ÉLETÚTJÁHOZ KÖTHETŐEK. (Búcsújáró napok így, szeptember 2.-a [halála napja], vagy november 5.-e [1083-as szenté avatása napja], vagy szeptember 8.-a [Kisboldogasszony napja, 1031-ben ezen a napon koronázták volna meg] vagy a templom titulusa a MAGYAROK NAGYASSZONYA elnevezést hordozza.) István király Szent Imre herceg sírjánál (gyakorlatilag a mai Szent Imre emlékezetére épült ősi templomnál) felajánlja a Szent Koronát – és vele együtt az országotestet – a Szűzanya-Mária oltalmába, ebből következően a magyar vallásosságban az 'Istenanya' „Patrona Hungariae”, azaz a 'Magyarok nagyasszonya', a 'Magyarok védőasszonya' megnevezést hordozza...

Becsüljük meg, és ismét tiszteljük azt, amit az itt élő ősaink hagytak reánk ! Ha nem lesz múltunk, akkor nem lesz jövőnk sem ! Köszönöm, hogy meghallgattak, köszönöm, hogy végigolvastak.

Péli Zoltán Gábor
level@pelzo.hu
www.pelzo.hu

2006. január
(A Soltvadkerti Konferencia alkalmából.)

A bővebb és tartalmasabb tájékozódáshoz a kedves olvasó keresse a Pelzo: Szent Imre emlékezetének templomában – Vadkert felől félúton című könyvet.

